

**Azra Adžajlić-Dedović, Marina M. Simović,
Elvira Čekić, Amila Taljanović**

FEMINISTIČKA VIKTIMOLOGIJA I PSIHOLOGIJA

Banja Luka

2023

Izdavač:
EVROPSKI DEFENDOLOGIJA CENTAR, Banja Luka

Za izdavača:
prof. dr. Duško Vejnović

Autori:
prof. dr. sc. Azra Adžajlić-Dedović, doktorica pravnih nauka
prof. dr. sc. Marina M. Simović, doktorica pravnih nauka
prof. dr. sc. Elvira Čekić, doktorica psiholoških nauka
dr. sc. Amila Taljanović, doktorica socioloških nauka

Recenzenti:
Akademik prof. dr. Miodrag N. Simović
prof. dr. Nevzet Veladžić
prof. dr. Ksenija Butorac
Riječi zahvale za uvažene recenzente za iskrenu podršku i pomoć u naučnoistraživačkom radu i „odbrani ženskih prava“ u Bosni i Hercegovini

Obrada na BHS jezike:
Danijela Vasić

Lektura i korektura:
Danijela Vasić, prof. srpskog jezika i književnosti

DTP:
Sretko Bojić

Štampa:
Skandi s.p. Banja Luka

Tiraž:
50 primjeraka

SADRŽAJ

UVOD	7
1. FEMINISTIČKA VIKTIMOLOGIJA O DISKRIMINACIJI DJEVOJČICA I ŽENA U BOSNI I HERCEGOVINI.....	17
1.1. Žena kao čovjek sa ljudskim pravima	21
1.2. Spol i rod	32
1.3. Žena i feminizam	34
2. ŽENE I DJEVOJČICE ŽRTVE DISKRIMINACIJE PREDSTAVLJENE KROZ OBRAZOVANJE, KULTURU I DJELOVANJE MEDIJA U BOSNI I HERCEGOVINI	53
2.1. Diskriminacija žena, seksizam i mizoginija u Bosni i Hercegovini, predstavljena kroz tekstove pjesama i rad medija u Bosni i Hercegovini	70
2.1.1. Diskriminacija žena u kulturnom stvaralaštvu, predstavljena kroz viktimološku analizu teksta pjesme velike balkanske zvijezde Zdravka Čolića „Kao moja mati“	74
2.1.2. Diskriminacija žena u kulturnom stvaralaštvu, predstavljena kroz viktimološku analizu testa pjesme „Zmija – žaba“ Ognjena Amidžića	77
2.1.3. Diskriminacija žena u kulturnom stvaralaštvu, predstavljena kroz viktimološku analizu teksta pjesme „Žena od sultana“	82
2.1.4. Diskriminacija žena u kulturnom stvaralaštvu, predstavljena kroz viktimološku analizu testa pjesme „Moja praktična žena“	86
3. INDIKATORI RODNO ZASNOVNOG NASILJA U BOSNI I HERCEGOVINI (2010–2022).....	91
3.1. Udio stanovništva koji živi ispod linije siromaštva prema spolu i starosti u Bosni i Hercegovini.....	97
3.2. Stopa učešća u organiziranom učenju prema spolu u Bosni i Hercegovini	110
3.3. Stopa učešća mladih i odraslih u formalnom i neformalnom obrazovanju i obuci u proteklih 12 mjeseci u Bosni i Hercegovini.....	120
3.4. Stopa nezaposlenosti prema spolu, starosti i osobama sa invaliditetom u Bosni i Hercegovini	129
3.5. Udio osoba koje žive ispod linije kvalitetnog života u Bosni i Hercegovini	135
3.6. Žrtve femicida u Bosni i Hercegovini (2015–2022)	141
4. ANKETA O VIKTIMIZACIJI ŽENA I DJEVOJČICA U BOSNI I HERCEGOVINI.....	176
4.1. Rezultati naučnog istraživanja o djevojčicama i ženama žrtvama ugrožavanja prava na život i psihofizičkog integriteta u Bosni i Hercegovini	178

4.2.	Rezultati naučnog istraživanja o djevojčicama i ženama predstavljeni kroz povrede elementarnih ljudskih prava i sloboda prema Ustavu Bosne i Hercegovine (2014–2015).....	184
4.3.	Prijedlog viktimoloških mjera prevencije.....	199
5.	PRAVNA NESIGURNOST I URUŠAVANJE VLADAVINE PRAVA PREDSTAVLJENO KROZ USKRAĆIVANJE ŽENA I DJECE ŽRTAVA DISKRIMINACIJE I NASILJA U USTAVOM GARANTIRANIM LJUDSKIM PRAVIMA	211
5.1.	Postupanje policije, tužilaca i sudija sa žrtvama rodno zasnovanog i seksualnog nasilja u Bosni i Hercegovini.....	242
5.2.	Prijedlog mjera <i>de lege ferenda</i> o vladavini prava/zakona u Bosni i Hercegovini	254
6.	DJEVOJČICE I ŽENE ŽRTVE NASILJA U PORODICI U BOSNI I HERCEGOVINI	277
6.1.	Rezultati ankete o viktimizaciji kod nasilja u porodici u Bosni i Hercegovini	277
6.2.	Posebna zaštita djece žrtava nasilja u porodici u Bosni i Hercegovini	293
6.3.	Prijedlog mjera <i>de lege ferenda</i> za zaštitu žrtava nasilja u porodici u Bosni i Hercegovini.....	296
7.	DJEVOJČICE I ŽENE ŽRTVE TRGOVINE LJUDIMA U BOSNI I HERCEGOVINI	354
7.1.	Rezultati ankete o viktimizaciji kod trgovine ljudima u Bosni i Hercegovini	354
7.2.	Posebna zaštita djece žrtava trgovine ljudima u Bosni i Hercegovini	375
7.3.	Prijedlog mjera <i>de lege ferenda</i> za zaštitu žrtava trgovine ljudima u Bosni i Hercegovini.....	382
8.	DJEVOJČICE I ŽENE ŽRTVE SEKSUALNIH DELIKATA U BOSNI I HERCEGOVINI	434
8.1.	Rezultati ankete o viktimizaciji kod seksualnih delikata u Bosni i Hercegovini	434
8.2.	Posebna zaštita djece žrtava seksualnog nasilja u Bosni i Hercegovini	437
8.3.	Viktimološki profil žrtava seksualnog nasilja u Bosni i Hercegovini	440
8.4.	Blaga kaznena politika potiče seksualno nasilje u Bosni i Hercegovini....	442
8.5.	Seksualna i reproduktivna prava.....	449
8.6.	Prijedlog mjera <i>de lege ferenda</i> za zaštitu žrtava seksualnih delikata u Bosni i Hercegovini.....	452
9.	PRAVNA ZAŠTITA ŽRTAVA SEKSUALNOG UZNEMIRAVANJA U BOSNI I HERCEGOVINI	489
9.1.	Rezultati ankete o viktimizaciji kod seksualnog uznemiravanja u Bosni i Hercegovini	501
9.2.	Posebna zaštita djece žrtava seksualnog uznemiravanja u Bosni i Hercegovini	513

9.3. Prijedlog mjera <i>de lege ferenda</i> za zaštitu žrtava seksualnog uznemiravanja u Bosni i Hercegovini	515
10. GENITALNO SAKAĆENJE DJEVOJČICA I ŽENA U BOSNI I HERCEGOVINI.....	552
10.1. Prijedlog mjera <i>de lege ferenda</i> o zaštiti žrtava genitalnog sakaćenja	558
11. PRAVNA ZAŠTITA ŽRTAVA MOBINGA U BOSNI I HERCEGOVINI	566
11.1. Prijedlog mjera <i>de lege ferenda</i> o zaštiti žrtava mobinga.....	573
12. RIZIK VIKTIMIZACIJE KOD DJEVOJČICA I ŽENA U BOSNI I HERCEGOVINI.....	591
13. VIKTIMOLOŠKE MJERE PREVENCIJE VIKTIMIZACIJE I DISKRIMINACIJE ŽENA I DJEVOJČICA U BOSNI I HERCEGOVINI	640
14. BOL, PATNJA I ŠTETA KAO POSLJEDICA PRIMARNE I SEKUNDARNE VIKTIMIZACIJE ŽENE ŽRTVE NASILJA U BOSNI I HERCEGOVINI.....	699
14.1. Bol i patnja žrtava krivičnih djela.....	712
14.2. Sindrom zlostavljane žene (BWS)	722
14.3. Okrivljivanje žrtava seksualnog nasilja.....	729
14.4. Prijedlog mjera <i>de lege ferenda</i> u vezi sa naknadom štete za žrtve primarnih i sekundarnih viktimizacija u Bosni i Hercegovini.....	735
15. ZAKLJUČAK.....	741
16. PREPORUKE.....	754
LITERATURA	757
POPIS TABELA.....	790
POPIS GRAFIKONA.....	804